

УДК 378.147:81'243]:37.015.3

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.350320>

Наталія Кайтан, старший викладач кафедри слов'янської
та романо-германської філології
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4791-3820>

ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розкрито важливість формування у здобувачів вищої освіти готовності до вивчення іноземної мови як передумови становлення сучасного, конкурентоспроможного фахівця, здатного до міжнародної комунікації та професійної інтеграції у світовий простір. Визначено сутність поняття “психологічна готовність студентів до вивчення іноземної мови”, обґрунтовано та розроблено структуру означеного феномену, складовими якої виступають мотиваційний, когнітивний, самоорганізаційний та комунікативний компоненти.

Ключові слова: психологічна готовність; іноземна мова; студенти ЗВО; професійна підготовка; компетентність; структура; мотивація; самоорганізація; комунікація.

Лім. 12.

Natalia Kaitan, Senior Lecturer of the Slavic and
Romance-Germanic Philology Department,
Volodymyr Vernadsky Taurida National University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4791-3820>

IDEA AND FRAMEWORK OF STUDENTS' PSYCHOLOGICAL READINESS FOR FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION

The article deals with the importance of shaping the readiness of higher education students for foreign language acquisition as a prerequisite for becoming a modern, competitive specialist capable of cross-cultural communication and professional integration into the global space. The essence of the concept of “psychological readiness of students to learn a foreign language” is defined as an active-volitional state of the subject of education, which reflects: independently organized, conscious attitude to perception, comprehension, memorization, and reproduction of foreign-language content and its practical use in life and professional activity; flexible adaptability to the changing conditions of a bilingual environment, as well as a focus on mastering the forms and means of communication in a foreign language. It has been established that it is advisable to consider psychological readiness for learning a foreign language based on functional and personal approaches. The article provides a qualitative description of the levels of indicated readiness of students. The framework of this phenomenon has been validated and developed, consisting of motivational, cognitive, self-organizational, and communicative components.

The role of the underlying factors for learning a foreign language as interest in the culture of other nations, career growth opportunities, and access to foreign information, is revealed. It is proven that self-organization, as the ability to effectively and independently plan, adjust, regulate, control, and evaluate the learning activities, is an important constituent of students' readiness to learn a foreign language. The cognitive element of the structure reflects the specifics of perceiving and understanding foreign-language content and acquiring a foreign language at the phonetic, grammatical, and lexical levels. The communicative element reveals the sociocultural and interpersonal context of foreign-language communication.

Keywords: psychological readiness; foreign language; university students; professional training; competence; framework; motivation; self-organization; communication.

Постановка проблеми. Успішність і продуктивність будь-якої діяльності визначається психологічною готовністю людини до її реалізації. Підготовка сучасних фахівців в українських вишах передбачає обов'язкове опанування іноземної мови як основи формування однієї з важливих професійних компетенцій, сформульованих у Стандартах професійної освіти, освітньо-професійних програмах підготовки студентів різних галузей знань та спеціальностей. Вхідження України у європейський та світовий простір вимагає від молодого покоління, сучасних фахівців достатньо вільного володіння іноземною мовою, сформованості відповідних знань, умінь та нави-

чок. “Незважаючи на освітню важливість та соціальну затребуваність високого рівня володіння іноземною мовою як засобу комунікації та професійної інтеграції у світовий простір, вивчення цього предмета як у середній, так і у вищій школі відбувається без чітко визначених та осмислених мотивів. Своєрідна особливість іноземної мови як навчального предмета у ЗВО полягає в тому, що її вивчення не пов'язане безпосередньо з життєвими планами студентів” [1, 102] Тому проблема формування психологічної готовності студентів до вивчення іноземної мови є однією з найбільш актуальних у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.

Аналіз основних досліджень і публікацій. В останні десятиріччя вітчизняні науковці активно розробляють сутнісні характеристики та зміст концепту “психологічна готовність до різних видів діяльності”, підходи до його дослідження, структурні компоненти, методи формування означеного феномену у студентів у процесі професійної підготовки (С. Бучацька, О. Зарічна, Н. Мазур, О. Матієнко, І. Моначин, П. Лисак, І. Олійник, Т. Попик, О. Самойленко, Ю. Шевченко та ін.). Психологічні аспекти засвоєння студентами іноземної мови, зокрема формування готовності до такого роду діяльності у процесі професійної підготовки, підвищення мотивації учіння, інтелектуального та комунікативного розвитку розглядають Н. Гагіна, О. Лозова, Л. Лось, О. Чиханцова та ін.

Мета статті полягає у визначенні сутнісних характеристик поняття “психологічна готовність студентів до вивчення іноземної мови” та його компонентної структури і розкритті потенціалу означеної готовності у підготовці сучасного компетентного та конкурентоспроможного фахівця.

Виклад основного матеріалу. Поняття готовності особистості до навчальної діяльності у психології сьогодні розглядається доволі активно і всебічно, проте його сутність є не до кінця визначеною. Дослідження психологічної готовності передбачає, перш за все, визначення сутнісних характеристик відповідних наукових категорій. Звернення до довідникових джерел дозволяє більш докладно розкрити зміст понять “готовність”, “психологічна готовність”, а також простежити їх зв’язок з такими синонімічно близькими дефініціями, як здібність, здатність, спроможність, адаптованість, бажання, намір, воля та ін.

Так, у психологічному словнику за ред. Н. Побірченко визначено: “Готовність – активно-дійовий стан особистості, установку на певну поведінку, мобілізованість сил на виконання завдання. Г. до певного виду діяльності передбачає певні мотиви і здібності. Психологічними передумовами виникнення Г. до виконання конкретної діяльності є її розуміння, усвідомлення, відповідальності, бажання досягти успіху, визначення послідовності дій і способів роботи” [9]. У Тлумачному словнику авторства А. Івченка феномен готовності людини трактується через значення необхідності приготування до чогось, виявлення згоди або бажання зробити щось, перебування в стані, який відображає близькість до реалізації чогось [2].

Найбільш відомими *підходами* до визначення сутності поняття психологічної готовності є *функціональний та особистісний*. О. Самойленко та П. Лисак зазначають: “У функціональному підході психологічна готовність розглядається в межах цільових, ресурсних, операційних, інструментальних, часових і продуктивних параметрів діяльності особистості.

Готовність виявляється при виконанні і після завершення професійних завдань. Вияв стану психологічної готовності до діяльності залежить від індивідуальних особливостей, конкретних зовнішніх ситуаційних умов та можливих завдань діяльності. У межах особистісного підходу психологічна готовність розглядається як результат підготовки (підготовленості) до певної діяльності і стійке, багатоаспектне та ієрархізоване утворення особистості, яке містить набір компонентів (мотиваційний, когнітивний, операційний тощо)” [10, 235]. Н. Мазур також наголошує на тому, що “можна виділити два підходи до визначення поняття “готовності”: 1) розуміння готовності як певного психічного стану; 2) розуміння готовності як певної властивості або системи властивостей та якостей особистості” [6].

О. Морін, розробляючи дефініцію у межах особистісного підходу, зауважує: “У психолого-педагогічній літературі велику увагу приділено визначенню поняття готовності людини до виконання певної діяльності. “Готовність” трактується, по-перше, як стійка характеристика особистості, що діє постійно і включає позитивне ставлення до діяльності, в тому числі професійні риси характеру, здібності, темперамент, мотивація, знання, вміння, навички сприяють здійсненню конкретної діяльності, по-друге, як сукупність факторів, що відображають різні сторони стану людини; фізичну, нейродинамічні, психологічну” [7, 343].

І. Моначин і Т. Попик підкреслюють, що “велика увага дослідників до даної проблеми пояснюється двома чинниками: по-перше, це одна з ключових проблем психології становлення особистості, в якій “психологічна готовність” розглядається як особистісне утворення, що забезпечує і характеризує можливість безперервного росту особистості в сьогоденні і майбутньому, її відношення до світу і самої себе, по-друге, дослідження багатограних проявів феномену «психологічної готовності» людини є надзвичайно важливим для психологічної практики, оскільки воно дає уяву про механізми і умови особливих послідовних перетворень у структурі особистості” [8, 361].

Ю. Шевченко вважає психологічну готовність інтегральним і багатоплановим феноменом, адже вона може виступати предметом дослідження багатьох наук: філософії, психології, біології, педагогіки, політології, соціології та ін. [12]. У статті О. Самойленко та П. Лисака зазначено, що “стан психологічної готовності становить собою налаштування й активізацію можливостей особистості для успішних дій у певний момент, а також внутрішню налаштованість особистості на належну поведінку при виконанні завдань діяльності” [10, 236].

Дослідники розрізняють різні *рівні психологічної готовності* особистості до навчальної діяльності: низький (нездатність самостійно розв’язу-

вати завдання, неадекватна самооцінка, відсутність мотивації учіння тощо); середній (недостатня самоорганізація та спрямованість у власній діяльності, посередні знання, вміння і навички, прояви емоційної нейтральності до результатів навчання та ін.); високий (емоційна та інтелектуальна активність, здатність до самостійності та автономності у навчанні, адекватна самооцінка власних навчальних досягнень, спрямованість на досягнення якісних результатів, самовдосконалення).

Погоджуємось з В. Комарницькою, яка зазначає: "Готовність майбутніх студентів до іноземної освіти у вищому навчальному закладі являє собою якісне утворення особистості, яке включає психологічну і лінгвістичну готовності" [4, 136]. Підкреслимо також, що предметом наукового розгляду в цій статті є саме психологічна готовність та змістове наповнення її структурних компонентів, що є важливим для більш чіткого розуміння природи і сутнісних характеристик даного феномену.

Специфіка змістового наповнення дисциплін, пов'язаних з навчання студентів іноземної мови, визначається: спрямованістю на їх майбутню професію; поєднанням різних видів навчально-теоретичної, практичної і творчої діяльності; спрямованістю на формування комунікативної компетентності для міжнародного, міжнаціонального спілкування; націленістю на розвиток інтелектуальних і когнітивних здібностей: уваги, сприймання, мислення, пам'яті, уяви та ін., а також підвищення загального культурного рівня, толерантності, комунікабельності.

О. Чиханцова вважає, що "термін "оволодіння" іноземною мовою визначає здатність особистості адекватно формувати той чи інший зміст засобами мови, а "вивчення" чи "засвоєння" – як будь-яку форму активності суб'єкта з оволодіння іноземною мовою як засобом вираження думки" [11, 17]. Навчання іноземної мови у ЗВО організоване так, що "оволодіння уміннями говоріння, аудіювання, читання та письма здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування" [11, 39], а також з урахуванням специфіки майбутньої професійної спеціалізації та кваліфікацій студентів.

Головними проблемами при вивченні студентами іноземної мови виступають: недостатній словниковий багаж, незначний досвід мовленнєвої діяльності, психологічний бар'єр, що виражається відчуттям страху, невпевненістю у власних силах і знаннях, нестійкий зв'язок між теорією і практикою, складнощі з мнемонікою – проблемами із запам'ятовуванням слів, вивченням складної граматики, особливостей фонетики та лексики.

У нашому дослідженні ми визначаємо поняття "психологічна готовність студентів до вивчення

іноземної мови" як складне психічне утворення або сукупність особистісних якостей і властивостей, що визначає: психологічну налаштованість та спрямованість суб'єкта навчання на свідоме сприймання, осмислення і запам'ятовування іноземної інформації та її практичне використання в житті, професійній діяльності; емоційно-позитивне та умотивоване ставлення до навчання; бажання досягти вагомих результатів; здатність долати труднощі і перешкоди; вміння взаємодіяти та комунікувати за допомогою іноземної мови. Уточнимо, що зміст виразу "психологічна спрямованість та налаштованість" передає вольову спрямованість і внутрішню стійкість суб'єкта навчання щодо складних і змінюваних умов та вимог освітнього середовища, змісту навчального процесу, а також здатність пристосовуватись і мобілізуватись для виконання завдань, реалізації поставлених цілей.

Виходячи з викладеного, ми розробили *структуру психологічної готовності* студентів до вивчення іноземної мови, яка складається з мотиваційного, самоорганізаційного, когнітивного та комунікативного компонентів. Розкриємо їх зміст більш докладно.

Учені наголошують на тому, що стійка, позитивна мотивація студентів до навчання є запорукою їх успішної майбутньої професійної діяльності. "Стійка мотивація майбутнього професіонала виступає як джерело внутрішньої сили, що спонукає і спрямовує його дії у чітко визначеному напрямку власного розвитку та веде до ефективних результатів навчання. Умотивована особистість вміє формулювати стратегічні цілі, непереборно рухатися до їх реалізації на основі постійної роботи над собою, глибокого рефлексійного аналізу та оцінки власної діяльності" [5, 67].

Умотивованість студентів до вивчення іноземної мови у ЗВО базується на сукупності та взаємозв'язку особистісних (внутрішніх) мотивів та прагнень (інтерес до культури інших народів, саморозвиток, вільне міжособистісне спілкування, туризм і подорожі тощо) і зовнішніх стимулів і впливів, пов'язаних з умовами навчання (підвищення рівня вимог до іноземної підготовки, специфіка майбутньої професії, можливості кар'єрного зростання, доступ до зарубіжної інформації, налагодження міжнародної співпраці та комунікації тощо). Наявність описаних позитивних мотивів, їх стійкий та довготривалий характер стимулюють формування готовності студентів до вивчення іноземної мови і постійного вдосконалення якості спеціальних знань і практичних умінь в цій області.

Сучасні умови організації професійної освіти в українських вишах передбачають поступові, але неухильні зміни в розподілі годин навчального навантаження. Стосовно іноземної мови також існує "наявна проблема скорочення навчальних годин у

вищій школі із цього предмета, водночас збільшується кількість годин, які відведені для самостійної роботи. Для того, щоб навчити навичкам самостійної роботи під час вивчення іноземної мови, необхідний процес активізації індивідуальної роботи під час занять, тому ця проблема є актуальною” [3, 133]. Отже, успішність самостійної навчальної діяльності студентів, особливо при виконанні індивідуальних завдань, організації самопідготовки потребують розвиненої здатності до самоорганізації.

Вивчення функціональних можливостей самоорганізації в контексті розвитку людської психіки відкриває її потенціал щодо формування готовності особистості до реалізації власних планів, намірів, дій. Самоорганізація виступає як одна з проявів волевої активності особистості на рівні структури свідомості та фактично означає здатність до самостійної, автономної роботи у визначеному напрямку, а також пов'язана з такими якостями характеру, як самостійність, відповідальність, внутрішня впевненість, здатність концентруватися і брати на себе відповідальність за свої дії. Отже, самоорганізація як здатність ефективно та виключно самостійно планувати, налаштовувати, регулювати, контролювати та оцінювати власну навчальну діяльність виступає важливим компонентом формування готовності студентів до вивчення іноземної мови.

Когнітивна складова структури означеної готовності віддзеркалює розвиненість інтелектуальних здібностей (сприймання, логічне та образне мислення, уява, мнемоніка тощо), а також здатність ефективно засвоювати нові знання. Цей компонент розкриває специфіку сприймання та розуміння іншомовного контенту, аналізу та засвоєння іноземної мови на фонетичному, граматичному та лексичному рівнях, здійснення рефлексії (самопізнання) власних навчальних дій.

Розвиненість інтелектуальних здібностей (використання можливостей гнучкого мислення, вміння реагувати на змінювані умови навчання (переключення між мовами, застосування різних підходів, технологій навчання тощо), уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати та систематизувати лінгвістичні явища, здатність застосовувати наявні знання для вирішення завдань – усе це відображає сутність когнітивного компоненту в структурі готовності студентів до вивчення іноземної мови.

Вивчення іноземної мови фактично проходить в умовах двомовного спілкування (рідною та іноземною мовами) і тим самим обумовлює включення комунікативного компоненту в структуру готовності студентів до реалізації даної діяльності. Цей компонент розкриває такі аспекти пізнання іноземної мови, що допомагають створенню цілісних та адекватних уявлень про її соціокультурний кон-

текст, а також дозволяють особистості: 1) вести діалог і брати участь у різних формах комунікації – письмовій, розмовній, аудіюванні, перекладацькій; 2) постійно поповнювати словниковий багаж; 3) тренувати правильність вимови; 4) стимулювати пам'ять та слухову увагу; 5) співпрацювати з іншими учасниками навчального процесу.

Усвідомлюючи важливість міжособистісної, навчальної та професійної комунікації, ще в середині ХХ ст. науковці розробили комунікативний підхід і комунікативну методіку, в основі яких лежить теза: мова необхідна для спілкування, а це означає, що є потреба у формуванні комунікативної компетенції майбутніх фахівців. Опора на комунікативний підхід на заняттях з іноземної мови дозволяє нівелювати негативні психологічні чинники (страх помилитися, невпевненість у собі тощо), розвинути психологічну готовність до навчання на основі відповідних компетенцій студентів, до яких, зокрема можна віднести: мовну (володіння мовними формами, засобами), соціолінгвістичну (здатність застосовувати мовні конструкти відповідно ситуацій спілкування), смислову (спроможність осягати смисловий контент та досягати логіки у формулюванні думки) та міжособистісну (готовність до соціальної комунікації).

Висновки. У статті обґрунтовано важливість опанування майбутніми фахівцями іноземної мови як основи успішної реалізації майбутньої професійної діяльності, отримання доступу до широкого кола можливостей в сучасному світі. Представлені у роботі авторське визначення та компонентна структура феномену “психологічна готовність студентів до вивчення іноземної мови” розроблені з урахуванням провідних тенденцій розвитку педагогічної теорії та практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бучацька С.М., Зарічна О.В., Матієнко О.С. Детермінанти становлення психологічної готовності студентів до професійного спілкування іноземними мовами. *Габітус*. 2023. Вип. 45. С. 102–109. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2023/45-2023/17.pdf>
2. Івченко А. Тлумачний словник української мови. Харків: Фоліо, 2002. 540 с.
3. Кириченко Т.О., Рідель Т.М. Індивідуальна робота студентів у вивченні іноземної мови у вищих навчальних закладах: проблема активізації та шляхи активізації. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2021. № 76. Т. 1. С. 133–136. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/>
4. Комарницька В.А. Психологічні компоненти готовності старшокласників до вивчення іноземної мови у Вищому навчальному закладі. *Вісник Житомирського державного університету*. 2012. Вип. 65. Педагогічні науки. С. 136–140. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/9213/1/26ts.pdf>
5. Короткевич К., Соколова О. Самостійна діяльність майбутніх педагогів-хореографів як чинник їх ефективної

професійної підготовки. *Молодь і ринок*. 2025. № 9 (241). С. 65–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.341528>

6. Мазур Н. Поняття “готовність” та визначення структурних компонентів готовності майбутніх вчителів інформатики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2013. Вип. 121 (2). С. 288–292. URL: https://cusu.edu.ua/download/conf2013/section5/article_mazur.pdf

7. Морін О.Л. Визначення і структура поняття готовності учнів старших класів до професійного самовизначення в умовах профільного навчання. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових праць*, 2011. Вип. 15. Кн. 1. С. 340–349. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/2275/1/38.PDF>

8. Моначин І.Л., Попик Т.В. Сутність поняття психологічної готовності до діяльності. Матеріали V Міжнар. науково-технічної конф. “Актуальні задачі сучасних технологій” (17–18 листопада 2016). Тернопіль, 2016. С. 351–352.

9. Психологічний словник. Авт.-укл. В.В. Синявський, О.П. Сергієнкова / За ред. Н.А. Побірченко. Київ: Науковий світ. 2007. 336 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf

10. Самойленко О., Лисак П. Психологічна готовність особистості як предмет наукового дослідження. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки*, 2019. № 2 (13). С. 232–241. URL: https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/psy_zbimyk/article/view/177

11. Чиханцова О.А. Психологічна готовність старшокласників до оволодіння іноземними мовами у вищому навчальному закладі: дис. ... канд. психолог. наук: 19.00.07. Київ: Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”. 2014. 234 с.

12. Шевченко Ю. Аналіз концепту поняття “готовність” у словниковій літературі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип. 22, Т. 2. С. 154–161. URL: https://aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/29.pdf

REFERENCES

1. Buchatska, S.M., Zarichna, O.V. & Matiienko, O.S. (2023). Determinanty stanovlennia psykhologichnoi hotovnosti studentiv do profesiinoho spilkuvannia inozemnymy movamy [Determinants of the formation of students' psychological readiness for professional communication in foreign languages]. *Habitus*. Vol. 45. pp. 102–109. Available at: <http://habitus.od.ua/journals/2023/45-2023/17.pdf> [in Ukrainian].
2. Ivchenko, A. (2002). *Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Kharkiv, 540 p. [in Ukrainian].
3. Kyrychenko, T.O. & Rideli, T.M. (2021). Indyvidualna robota studentiv u vyvchenni inozemnoi movy u vyshchykh navchalnykh zakladakh: problema aktyvizatsii ta shliakhy aktyvizatsii [Individual work of students in learning a foreign language in higher educational institutions: the problem of activation and ways of activation]. *Pedagogy of Formation of Creative Personality in Higher and Secondary School*. No. 76. Vol. 1. pp. 133–136. Available at: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/> [in Ukrainian].
4. Komamytska, V.A. (2012). Psykhologichni komponenty hotovnosti starshoklasnykiv do vyvchennia inozemnoi

movy u Vyshchomu navchalnomu zakladi [Psychological Components of High School Students' Readiness to Learn a Foreign Language at a Higher Educational Institution]. *Bulletin of Zhytomyr State University*. Vol. 65. *Pedagogical Sciences*. pp. 136–140. Available at: <https://eprints.zu.edu.ua/9213/1/26ts.pdf> [in Ukrainian].

5. Korotkevych, K. & Sokolova, O. (2025). Samostiina diialnist maibutnykh pedahohiv-khoreohrafiv yak chynnnyk yikh efektyvnoi profesiinoi pidhotovky [Independent Activity of Future Teachers-Choreographers as a Factor of Their Effective Professional Training]. *Youth & market*. No. 9 (241). pp. 65–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.341528> [in Ukrainian].

6. Mazur, N. (2013). Poniattia “hotovnist” ta vyznachennia strukturykh komponentiv hotovnosti maibutnykh vychiteliv informatyky [The concept of “readiness” and definition of structural components of readiness of future teachers of computer science]. *Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences*. Vol. 121 (2). pp. 288–292. Available at: https://cusu.edu.ua/download/conf2013/section5/article_mazur.pdf [in Ukrainian].

7. Morin, O.L. (2011). Vyznachennia i struktura poniattia hotovnosti uchniv starshykh klasiv do profesiinoho samovyznachennia v umovakh profilnoho navchannia [Definition and structure of the concept of readiness of high school students for professional self-determination in the conditions of specialized training]. *Theoretical and methodological problems of education of children and students: Collection of scientific papers*. Vol. 15. Book 1. pp. 340–349. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/2275/1/38.PDF> [in Ukrainian].

8. Monachyn, I.L. & Popyk, T.V. (2016). Sutnist poniattia psykhologichnoi hotovnosti do diialnosti [The essence of the concept of psychological readiness for activity]. Proceedings of the V International. scientific and technical conf. “Actual Tasks of Modern Technologies” (November 17–18, 2016). Ternopil. pp. 351–352. [in Ukrainian].

9. Psykhologichnyi slovnyk (2007). V.V. Syniavskiy, O.P. Serhieienkova, (Ed.). N.A. Pobirchenko [Psychological Dictionary]. Kyiv, 336 p. Available at: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf [in Ukrainian].

10. Samoilenko, O. & Lysak, P. (2019). Psykhologichna hotovnist osobystosti yak predmet naukovoho doslidzhennia [Psychological readiness of the individual as a subject of scientific research]. *Collection of scientific papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Psychological Sciences*. No. 2 (13). pp. 232–241. Available at: https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/psy_zbimyk/article/view/177 [in Ukrainian].

11. Chykhantsova, O.A. (2014). Psykhologichna hotovnist starshoklasnykiv do ovodolinnia inozemnymy movamy u vyshchomu navchalnomu zakladi [Psychological Readiness of High School Students for Mastering Foreign Languages in a Higher Educational Institution]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 234 p. [in Ukrainian].

12. Shevchenko, Yu. (2018). Analiz kontseptu poniattia “hotovnist” u slovnykovii literaturi [Analysis of the concept of “readiness” in dictionary literature]. *Topical issues of the humanities*. Issue. 22, Vol. 2. pp. 154–161. Available at: https://aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_2/29.pdf

Стаття надійшла до редакції 01.12.2025